

VRTEC.

Izhaja
1. dné
vsacega
meseca
na celej
póli in
stóji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
sv. vt.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 4.

V Ljubljani 1. aprila 1878.

Leto VIII.

Z večera.

Minul je zopet jeden dan,
Za góre solnce se skriva,
Po ravnem piš pihljá hladán,
In zemljo sveti mir pokriva.

Trpenja spet mi dan je nov
Prešél — in bliže mi je dôba:
Ko rešen svetnih bom okôv,
Presrečen bodem unkraj — groba.

Janko Leban.

„Moja mati pride po mene.“

(Poslovenil J. Vidic.)

Divjanje krvavega boja se je uleglo, bitka je bila končana, topovi so omolknili in gost dim strahovitega gromenja strelnih priprav se je razpršil na vse strani svetá. Začelo se je zdaj iskanje ubogih ranjencev in pokopávanje na bojišči padlih vojakov. — Strašen in grozovit pogled se je odprl mojim očem. Pot me je peljala na pokopališče, kder je bil ravno pogreb. Mrličev nij bilo treba nositi iz daleč, ker največ padlih vojakov je ležalo na cerkvenem pokopališči samem. Mrtvi so padali k mrtvim. V cerkvenem stolpu (zvoniku) je topova krogla naredila veliko skožnjo (luknjo), a farovž je bil še bolj poškodovan. V župnikovej sobi je obtičalo jedenajst sovražnikovih krogel. Pred občinskim

vodnjakom je stala vojaška straža, da je varovala še zadnji ostanek mrzle vode za uboge ranjene vojake. Ravno kar so dohajali pešci na cerkveno pokopališče, nesóč svojega stotnika k pogrebu. Tikoma cerkvenega zidú so ga v grob položili, in začrtali njegovo imé na steno božje hiše. In predno je solnce zatonilo za gorami, začrtano je bilo še mnogo drugih imén na cerkvenem zidu. Iz bližnje hiše prinesó še dva druga mrliča; prvi je bil ruski kristjan, a drugi turški muhomedan. Za mrličema sta šla dva duhovnika, jeden pravoslaven, drugi muhomedansk. Pokopala sta mrliča vsak po svojem obrédu. — Sredi cerkvenega pokopališča je stal na levem prostoru velik križ, obdan s košatimi lipami. V jedno teh dreves je topova krogla priletela in mu košate veje razdrobila, da so drobni kosci križema po tleh ležali v znamenje, kake nasledke imajo krvavi boji.

V lepej in prostornej cerkvi so ležali ubogi ranjeni vojaki tako drug poleg drugega, da mi je bilo posebne pozornosti treba, da ne stopim na katerega in mu njegovih skelečih ran ne ponovim. Nekateri teh siromakov so sim ter tja čepeli po cerkvi, a drugi so ležali okoli oltarja in milo zrli v podobo križanega Jezusa. Orgle in prižnico so bili iz cerkve odnesli, okna so bila razbita in vendar je bila ta hiša božja vsem prebivaleem tega kraja živa pridiga, iz katere jim je glasno na ušesa donelo: „Pridite k meni vsi, ki ste s križi in težavami obloženi, da vas tolažim in krepčam!“ In res je bilo na tem svetem kraji mnogo siromaštva, nadlog in težav nakopičeno. — Tù je ležal jeden z razbito glavó, ondu zopet drugi z odtrganima rokama, kí se je zvijal v zadnjem smrtnem boji. — Zdaj pridem do podobe matere božje. Okoli nje je ležalo dvajset mrtvih vojakov; nekateri z napólu odprtimi in medlimi očmi, kí so bila uprta v zalo podobo matere božje. Drugi so še držali križčke in móleke v svojih mrtvih rokah; gotovo so ti ubožčki do zadnjega vzdihljeja molili in tú pred podobo matere božje svojo dušo v božje roke izročili. Zahajajóče solnce je užé svoje zadnje žarke uprló na krvavo bojno polje, da se poslovim od tega prežalostnega kraja za mene.

Na necem vzvišenem kraji krvavega bojišča, kder so gotovo bili topovi nastavljeni, bil je topov drog zapičen v zemljo. Poleg njega je ležal rumunski topničar. Obé nogi mu je bila sovražna topova krogla zdrobila. Njegovi továriši so mu bili telečak (tornister) pod glavo položili. Rane mu niso bile obvezane in siromak je užé skoraj pojemał. Ležal je mirno pri popolnej zavésti, in bilo mu je videti, kakor da bi nič ne čutil svojih bolečin. Jaz takój skočim raz konja in mu obvežem krvavéče rane. „Ali vas rane hudó peko?“ vprašam ga prijazno. „Nè! nobene bolečine ne čutim,“ odgovori mi siromak. „Ali bi morda radi svojim znancem in sórodnikom kaj sporočili?“ vprašam ga dalje. — „Mar mislite, da bodem umrl,“ zajeceljá ubogi ranjenec. „Tega ravno ne mislim, a vi ste hudo ranjeni in gotovo preteče dokaj časa, predno toliko okrevate, da morete k svojim domačim ljudem!“

Nato mi ranjenec prekine besedo, rekoč: „Jaz nijsem daleč od tega kraja domá; moja mati je gotovo užé slišala gromenje topóv in prepričan sem, da pride po mene.“ — Ko mu še povem, da je iz bližnje okolice vse pobegnilo in svoje domovje zapustilo, je ranjenec še bolj trdil in me zagotavljal, da njegova mati pride ponj, rekoč: „o moja mati užé pride po mene, jaz to gotovo vem, saj mi je ona še zmirom pomagala, toraj me tudi zdaj zapustila

ne bo!“ — Ko ga še dalje skrbno poslušam in opazujem, vpraša me še jedenkrat z milim glasom. „Ali vi res mislite, da moram umreti?“ — „Nè, tega ne mislim, nego to me skrbi, ker tukaj ležite popolnoma sami, ter mislim, da bi bilo bolje za vas, ako vas bi v bólnico prenesli, kder bi imeli lahko dobro postrežbo.“

„Kakor Bog hoče! Moja mati, to vem, pride po mene!“ odgovoril mi je ranjenec s pojemajóčim glasom. Nato me prosi za požirek hladne vode, po katero mi je bilo treba skoraj pol ure daleč jézditi; a vendar mu obljubim, da mu je prinesem. Ko se pa z vodo k njemu povrnem, vidim, da je siromak še zadnjikrat vzdihnil, ter potem takój — umrl. Siromak nij več potreboval hladilne vode. — Za nekaj časa vidim, da se mu ustni malo zmézijo in zdelo se mi je, kakor da bi bil še jedenkrat vzdihnil: „dà, dà, moja mati pride po mene!“ in v tem trenutku se mu lep smehljej prikaže na ustih. Umrl je kakor otrok, ki v naročji svoje ljube matere sladko zaspí, ter se nikoli več ne zbudi. Ta trenotek mi je segel v dno srca, in zdelo se mi je, kakor da bi sanjal. Poklekнем pred umrlega vojaka ter molim za ubozega siromaka, ki svoje matere na tem svetu nij več dočakal.

Ko se v bólnico povrnem, pričakovala me je ondu stara žena v slabej pa snažnej obleki. V roki je držala velik zvézenj, v katerem je bila posteljna oprava zavita. S tresočim glasom mi pripoveduje, da pride iz bližnje okolice, da je uboga vdova, ki se s svojo hčerko težavno živí od perila. Njen sin je odšel v vojsko, in ker je slišala gromenje sovražnih topóv, nij jej dalo poprej mirú, dokler se nij podala na ta kraj, da poizvé po svojem sinu, misléč, da leží ranjen v vojaškej bólnici. Jedino posteljno opravo, ki jo je imela s svojo hčerko, vzela je s seboj za svojega ljubega sina, in hčerka iz ljubezni do svojega brata rada leží doma na trdeji slami. Uboga ženica v velikih skrbéh za svojega sina, iskala ga je užé na več krajih, a zamán, ker jej nihče ne vé povedati o njenem sinu.

Neka usmiljena sestra se usmili uboge matere, ter jo pripelje k nam v bólnico. Tukaj je mislila, da najde svojega sina, katerega bi rada v s seboj prinešeno mehko posteljo položila.

In uboga mati je našla svojega sina — položenega v naročje matere črne zemlje, našla ga je na ónem hribcu poleg topovega droga. — Z žalostnim in potrjim srcem se je vrnila domóv k svojej hčerki na slamnato posteljo. — — Mati je res prišla po svojega sina, a — prekasno je bilo!

Strasten človek.

Kar je ladja brez krmila,
Plavajoča sim ter tjé;
Kar je slepec, ki vodila
Prave poti več ne vé:

To je človek tu na sveti,
Ki je hudim strastim vdan,
Malo njemu je živeti,
Pade rano v grob hladn.

Janko Leban.